

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 32 K, na $\frac{1}{2}$ strani 16 K, na $\frac{1}{4}$ strani 10 K in na $\frac{1}{8}$ strani 6 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 23. V Ljubljani, 15. decembra 1900. Leto XVII.

Obseg: Smolika. — Kako se delé in urejajo skupni pašniki, gozdi in enaka skupna zemljišča. (Konec.) — Ob koncu leta. — Izkušnje in nasveti glede trtnih boleznij. (Dalje.) — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Smolika.

Smolika napada samo živali konjskega rodu. Začenja se bolezen z nahodom, zatem pride vnetje medčeljustnih žlez, in to vnetje kaže posebno nagljenost do gnojenja. Vnetje se rado razširja na žlemne kože votlin v glavi in tudi na različne žleze. Smolika se nahaja posamezno, ali pa napada več konj hkrati; včasih se opazuje tudi neka nalezljivost smolike.

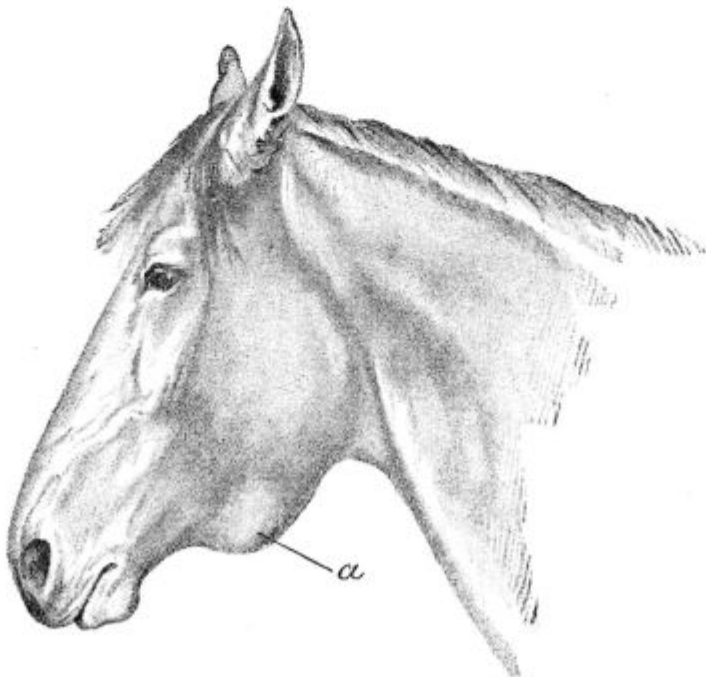
Smolika napada navadno mlade konje, v starosti od enega do pet let; pa tudi žrebeta in starejši konji zbolé večkrat za smoliko. Smoliko povzročajo razen nalezljivosti vsi vplivi, kateri povzročajo dolgotrajni katar, posebno prehlajenje. Najrajši se smolika nahaja pri vlažnem in mokrem vremenu, to je torej spomladi in jeseni.

Smoliko ločimo v nedolžno in nevarno.

a) Nedolžna smolika ni nič drugega kakor nahod, združen z oteklimi medčeljustnimi žlezami.

Znamenja. Živina je klaverna, lena, ne poljubi

se ji jesti, kašlja in teško sope; notranja živalska toplina se včasih precej pomnoži. Žlemne kože v nosnicah so počez enako rdeče, gorke in otekle. V začetku so žlemne kože suhe, pa kmalu se začne žlem iz obeh nosnic izcejati. Žlem je izprva voden, sčasoma se pa zgosti in je belkast ali pa na rumeno vleče. Izceja pa nikdar ne napravljaja krast okoli nosnic. Medčeljustne žleze otečejo takoj ali nekoliko dni po začetku bolezni na obeh straneh (a na podobi 83.). Žleze so močno boleče in gorke, dajo se le malo premakniti in so trde. Pa ne samo žleze, ves prostor med spodnjo čeljustjo je otekel. Polagoma se začno medčeljustne žleze mehčati, gnoje se in v 6—10 dneh se same odpro ali pa se morajo prerezati. Iz odprtih žlez (bezgavk) teče gnoj, smetani podoben, ki v nekoliko dnevih tudi popolnoma izteče, in rana

Podoba 83.

se začne celiti; v dveh ali treh tednih se zdravje popolnoma povrne.

Ozdravljanje podpiramo s pametno in pravilno postrežbo. Sicer se pa ta bolezen ozdravlja, kakor

nahod. Žleze (bezgavke) med spodnjo čeljustjo se namažejo z mastjo ali z mazilom (žavbo) živega srebra; na vrat položimo mokro in izžeto cunjjo, in potem se vrat dobro ovije (podoba 84.). Včasih tudi navežemo na vrat poparjenih otrobov ali stolčnega in kuhanega lanenega semena, da se žleze zmečajo in razdele, ako pa to ni mogoče, da se prej ognuje. Ti ovitki se morajo večkrat ponavljati, da ostanejo gorki, ker mrzli ovitki več škodujejo kakor koristijo. Kadar se je žleza že močno segnojila in je godna, kar se pozna na tem, da je oteklina mehka in svetla in je dlaka izpadla, predere se sama, ali jo pa moramo prerezati. Paziti pa moramo, da žlez ne prerežemo, dokler niso godne; to bi bilo napačno. Zmirrom je bolje, da živinorejec pusti, da se žleza sama predere, in potem le luknjico malo poveča, da gnoj laže odteka (pod. 85.).

b) Nevarna smolika. Nevarna smolika je združena s hudo vročnico. Notranja živalska toplina se poviša na 40—41°; sapa in žila sta pomnoženi. Žival je zelo klaverna, ne žre, in če že hoče jesti, zelo težko požira. Zlemne kože v nosu zo zatekle, vroče, škrlatno rdeče, semtertja temnovišnjevo rdeče. Medčeljstne žleze so od začetka mehke, potem postanejo trde, so zatekle, vroče, napete in boleče. Pa ne samo žlemne kože v nosnicah in medčeljstne žleze so bolne, bolezen se tudi na druge ude razširja. Grlo, glava, noge, trebuh otečejo; včasih se tudi pljučnica pokaže. Nekoliko dnij je izceja iz obeh nosnic rumenkasto vodena, sčasoma postane bolj gosta, rumenkasta, belkasta, tudi krvava in smrdljiva. Semtertja so žlemu (izceji) pri-mešani majhni kosčki sne-tive žlemne kože.

Pri pametnem ozdravljanju poneha bolezen v 14 dneh od v treh tednih. Kadar pa je smolika združena z drugimi boleznimi, tedaj je nevarnost seveda večja.

Pri ozdravljanju skrbimo za to, da se živina poti. V ta namen drgajmo živino s kafrovcem ali terpentinovim oljem po vsem životu in jo potem odenimo. Napravljja se soparica, ki naj se živini v nosnice kadi, da se žlem laže izceja. V medčeljstne žleze se vdrgne mast ali mazilo živega srebra ali pa tudi med (strd), z rženo moko zmešan. Pečena čebula se tudi s pridom na bezgavke (žleze) poklada. Vrat se mora gorko oviti. Za notranja zdravila se dajejo kamilice, rdeče žveplo, salmijak, sirovi antimon, bljuvna sol, brinjeve jagode. Glauberjeva in grenka sol in kalmež. To so taka zdravila, ki hlapenje množé, izcejo zvođené in odstranijo. Vzemi rdečega žvepla 10 gramov, salmijaka štiri grame, brinjevih jagod (stolčenih) 20 gramov in Glauberjeve

soli 100 gramov; napravi z rženo moko in z vodo testo ter ga daj konju naenkrat. Ali pa se dá salmijaka 5 gramov, kalmeža 30 gramov in brinjevih jagod 20 gramov; to se z moko in z vodo v testo zmeša in se konju naenkrat dá. To se vsak dan enkrat ali pa tudi dvakrat ponavlja. — Nikoli ne smemo tudi na pravilno postrežbo pozabiti.

Kako se delé in urejajo skupni pašniki, gozdi in enaka skupna zemljišča.

(Konec.)

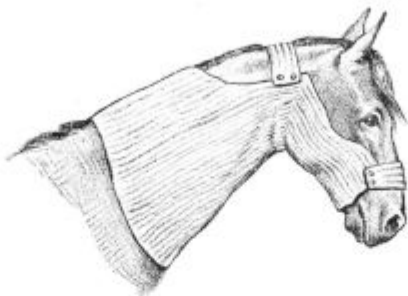
Zoper drobitev gozdnega sveta posebej govore tudi gozdni zakoni. O gozdnih delitvah se vpraša za svet pred dovoljenjem razdelbe cesarski gozdar, in kjer bi bila razdelba gozdu v kvar, se gotovo ne dovoli. Koliko imamo takega nepostavno razkosanega, pa tudi nerazpisanega gozdnega sveta!

Pri vcenitvi skupnega zemljišča nekterih razmer in predmetov ni jemati v poštev, ako se ne pogodi drugače, ker zemljišče je namreč ceniti le po trajni vrednosti zemlje, ne pa po njenem prirastku. Ako se tako na kakem deležu nahajajo nasadi, namenjeni za poseben užitek, kakor sadno drevje, vrbe za trtno kolje, murbe itd., tedaj mora deležnik, kteremu je pripadla dotična zemlja, te nasade prevzeti za cenilno vrednost, ako to zahteva zastopnik skupnosti, oziroma odstopajoči posestnik, in ako slednja nasadov raje ne posekati ali sploh odpraviti. To velja tudi o nedorastlem in dorastlem lesu. Kadar pa dosedanjí posestnik hoče dorastli les posekati, tedaj dobi tisti, ki prejme oddelilno zemljišče, primerno odškodnino za navadni dohodek, ki mu pri

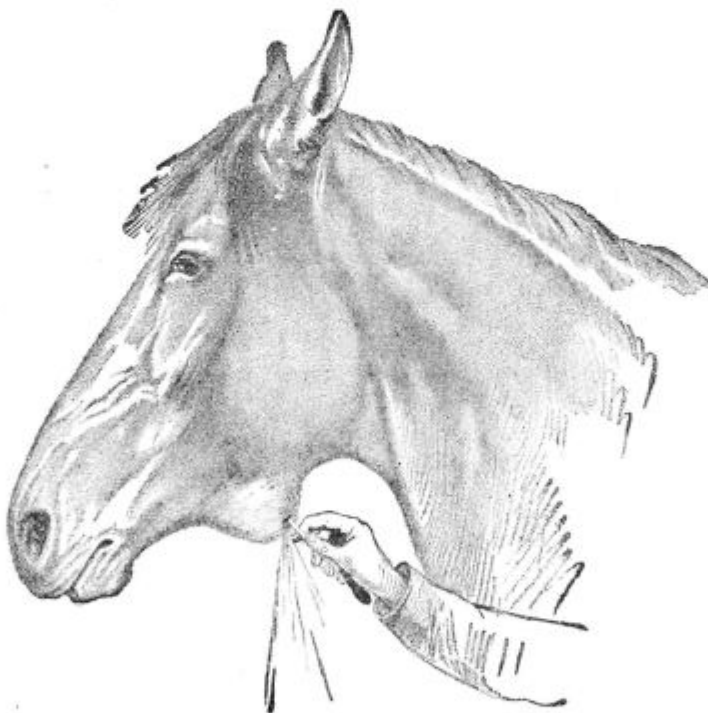
oddelilnem svetu začasno odide.

Razdelbeni, oziroma uredbeni načrt sta zopet razpoložiti na vpogled, kakor prej register deležnih pravic. Krajni komisar mora načrt pri posební obravnavi razložiti, in vsi udeleženci se smejo proti načrtu pri njem pritožiti v 30 dneh od dne, ko se je bil razgrnil. Pritožba je pač dovoljena vsakemu udeležniku vendar svavimo pred nepotrebnimi in malenkostnimi pritožbami. Kdor je svoje pravice in želje pred izgotovljenim načrtom pravilno razložil, dobi tudi primeren delež, oziroma, zagotovljeno užitno pravico.

Zoper razsodbe krajnega komisarja je dopuščena pritožba samo na deželno komisijo. Proti razsodbam, ktere izda deželna komisija kot prva oblast, kakor na pr. razsodba o dovolitvi razdelbe ali uredbe, o spre-

Podoba 84.

Podoba 85.

jetju v imenik udeležencev i. t. d., je dovoljena pritožba na ministersko komisijo na Dunaju.

Vse pritožbe je treba vložiti samo pri krajnem komisarju in v oni dobi, ki je vselej navedena v razsodbi.

Ako ni povedana druga doba, traja pritožbeni rok 14 dni.

Kranjskemu razdelbenemu in uredbenemu zakonu je prirastel leta 1894. dodatek, katerega važen del je tudi ta, da se pri manjših razdelbah in uredbah, kjer je število deležnikov gotovo, opusti posebno izdaje imenika udeležencev in registra deležnih pravic, da se pa vendar mora razpoložiti in razložiti razdelbeni ali uredbeni načrt, kakor smo prej povedali.

Ko je bil obrok za pritožbe proti načrtu pretekel, se isti po oblasti odobri in proti potrjenemu načrtu ni več pritožbe.

Pri razdelbi se deleži izroče deležnikom v posest, ako je treba tudi s sodno silo, ter oblasti same skrbe, da se deleži v davčni in zemljiški knjigi pripišejo k domačijam.

S tem postane deležnik pravi in edini lastnik njemu pripadlega deleža, in stori z njim kar hoče.

Ob sebi odpadejo s tem tudi medsebojni užitki, ki so jih solastniki imeli pri skupnem zemljišču. Tako odpade skupna paša, in deležnika ne more nikdo siliti, da bi pustil sodeležnikom pasti tudi na svojem deležu. Izguba skupne paše je tudi vzrok, da lastniki skupnih zemljišč ne priglašajo prošenj za razdelbe tako, kakor bi bilo pričakovati. Mi nismo proti paši, posebno proti planinski paši ne, reči pa moremo, da ima skoro vsaka druga živinska paša, razen tečne planinske, več slabih strani kot dobrih.

Dobra stran je skoro samo ta, da se žival na čistem zraku izprehodi in s tem izhlapi škodljivi zrak, ki se ga je navzela v slabih hlevih. Slabe strani navadnih pašnikov pa so vsakemu znane in še najbolj vidne; saj se živina navadno vrača bolj lačna s pašnika kakor je šla na pašnik. Naša misel je torej ta, naj ostane, kjer je že sedaj pašnik, toliko skupnega sveta, da se vaška živina poletne dni po nekaj ur izprehodi, druga plodna skupna zemljišča pa naj se razdele med upravičence in se tako pripravijo do koristne porabe. Razdeljena zemlja se obdela, obseje z deteljo in z drugo krmo ter bode živinoreji gotovo v večjo korist kakor poteptan pašnik. Razen tega se s tako razdelbo razkosana zemljišča domačij zaokrožijo, ker vsak upravičenec, ako je le mogoče, dobi delež pri svojem zemljišču, kakor smo že gori omenili, vrhu tega pa lahko zahteva, da se kak odročen kos njegove domačije, ki leži pri skupščini, privzame v razdelbo ter se mu odkáže enako vreden kos zemlje v bolj priročnem kraju iz skupščine.

To je nekaj pričetek zlaganju zemljišč, ki se z latinsko besedo imenuje komasacija. Pri takem zlaganju, ki se vrši že po nekterih deželah našega cesarstva, zamenjajo se zemljiški kosi, ki leže daleč od domačije, za druge kose, ki so jej bliže. Tisti kosi, ki imajo večjo vrednost se zmanjšajo, in ostanki se dajo drugim, tako da ima posestnik, ki je imel prej majhne njive in travnike raztresene, poslej vso domačijo skupaj, morda ne toliko veliko, gotovo pa toliko in še več vredno, ker poslej mu pri skupni domačiji z vošnjami in hojo ni gubiti toliko časa in truda, pa tudi ne toliko zemlje z nepotrebnimi poti in stezami.

Morda tudi Slovenci nismo več daleč od dobe, ko bode z zlaganjem ali komasacijo treba zbirati zdrobljena zemljišča, ktera so raztresle razne okolnosti.

Nekak pričetek je storjen z zakonom, ki velja za razdelbo in uredbo naših skupnih zemljišč, kakor smo ravno povedali.

Pri opisanem razdelbenem in uredbenem obravnavanju pa so tudi vse pristojbinske olajšave.

Vse vloge, torej vse prošnje za razdelbo in uredbo, pritožbe i. t. d., vsi zapisniki, priloge, listine, razsodbe in poravnave, poverila podpisov (legalizovanje) in prepisov so brez kolekov (štempljev) in pristojbine.

Tudi prenosi in pridobitve pravic iz razdelbenega in uredbenega načrta so prosti pristojbin (procentov), in sicer na Kranjskem do leta 1904.

Stroškov deležnikom ni treba plačati drugih kakor zaslužek zemljemercu in njegovim pomočnikom ter izdatke za mape in druge priprave; plačo komisarja, tiskovine i. t. d. trpita država in dežela. Mogoče, da so merski stroški na videz nekoliko večji kakor jih računi kak zaseben ali celo zakoten merjevec, toda pomisliti je treba, da je delo vse natančnejše, pravičnejše ter da se gotovo in brezplačno izgotovi tudi v zemljiški knjigi. Tudi pri tako vpeljani razdelbi kak siten nezadovoljnej ne more zbegniti temveč se mora udati načrtu, ki se je spoznal za koristnega večini.

Koliko imamo pač razdelitev, po večkrat pričetih, nikoli dogotovljenih! Zgubljen je trud in denar za merjenje, zgubljene pa so tudi kupnine prekupcev, ki so kupili take negotove in neodpisane deleže, kateri so se kasneje z domačijo vred zarubili in prodali.

Tudi take zavožene ali vsaj ne razpisane razdelbe skupnih zemljišč se morejo morda z nekolikimi premembami izgotoviti po navodilu, ki smo je opisali.

Kjer torej kaže, skupna zemljišča razdeliti in razpisati ali pa bolje urediti, naj se vlagajo prošnje cesarski kraljevski deželni komisiji za agrarske operacije!

Ob koncu leta.

Ko dobodo udje naše družbe ta list v roke, bo manjkalo le še nekaj dni do konca l. 1900. Kmalu se prične novo leto in z njim obenem novo stoletje. Devetnajsto stoletje, katero bomo čez nekaj dni končali, je narodom prineslo velikanskih preobratov, katerih je bil najbolj deležen kmetški stan. Luč svobode in napredka, ki je zasvetila pričetkom tega stoletja, je le teško prodrila skozi gosto meglo nazadnjaštva, a slednjič jo je razpršila in je tudi kmetu dala iste svoboščine in pravice, katere so imeli drugi stanovi že poprej. Naj se tudi kmet spominja ob koncu stoletja tistih naprednih mož, ki so se borili za njegovo svobodo in so zanj žrtvovali svoje življenje. Kmet je bil poprej suženj, tlačan; ravnali so z njim kakor z živino, in ni imel pravice svobodno razpolagati s seboj in ne s svojci. Velika izpremamba, katero je doživel kmetški stan, je sicer prinesla njemu velikanskih koristij, a vsled hitrosti, s katero so se te izpremembe izvršile in na katere kmetški stan ni bil pripravljen, je imelo novo razmerje zanj tudi svoje senčne strani, katerih še do danes ni bilo mogoče popolnoma razsvetliti. Z uspehom svobodno živeti more le človek, vzgojen za svobodo. Ta vzgoja pa ni hitra in zahteva velikih gmotnih žrtev, katere je mogel naš borni narod le prav počasi doprinaršati. Zato pa naših kmetovalcev še dandanes ne vidimo tam, kjer so kmetovalci bogatejših narodov. Da bode naš kmetški stan srečen v svoji svobodi, se mora poprej gmotno okrepiti, kar mu je mogoče le na

podlagi splošne in stanovske omike. Le s tako omiko more kmetovalec napredovati in le v stanovskem nepredku more najti boljšo bodočnost.

Splošno omiko daje kmetovalcu šola, zato je tisti največji sovražnik kmetov, ki ga ščuje proti šoli. Brez primerne naobrazbe je kmet izgubljen, ker ni usposobljen za gospodarski boj, ki se dandanes bije.

Stanovsko naobrazbo pa more kmetovalec tudi pri nas lahko dobiti, ako se le hoče potruditi zanjo. Imamo kmetijske šole, dobre kmetijske knjige in več kmetijskih poučnih listov. Med sredstvi, ki kmetovalca spodbujajo in ga vodijo h kmetijskemu pouku so pa tudi združevanja kmetovalcev, bodisi tega ali onega imena. Med takimi združevanji pa pri nas na Kranjskem gotovo ni zadnja naša družba, ki je v svojem nadstointridesetletnem obstanku neizmerno veliko storila za našo deželo, da, trditi smemo celo, da je ves kmetijski napredek na Kranjskem posredno ali neposredno zasluga naše c. kr. kmetijske družbe.

Namen temu spisu je, pozvati dosedanje ude, da ostanejo družbi zvesti in da ji z novim letom privedo mnogo novih udov. Vsakemu je znano, proti kašnim zlobnim napadom se je morala družba preteklo leto boriti, a kakor vselej mora zmagati pravica, tako je tudi v tem slučaju, o čemer nismo nikdar dvomili, kajti Bog je pravičen, ki dobro obdaruje in slabo kaznuje.

Ta spis bodi nekako vabilo k pristopu, kakor smo ga dosedaj spisali vsako leto konci ali v pričetku leta, razen lani. Lansko leto smo pa bili preponosni, da bi vabili k pristopu, ker kot pošteni in pogumni ljudje smo se med bojem zanašali edino le na pravično razsodnost dosedanjih udov, ki dobro poznajo družbeno delovanje. In če letos vabimo k pristopu, naj nihče ne smatra tega vabila za enako drugim vabilom na naročbo, kajti nam se gre le za povzdigo kmetijstva, ktero moremo pospeševati tem laže, čim več udov imamo, gmotne koristi od udov pa družba nima, ker ona svojim udom veliko več daje kakor od njih dobiva. V gmotnem oziru družba tedaj tembolje izhaja, čim manj udov ima, a koristiti pa more toliko več, kolikor več kmetovalcev se udeležuje pri njenih podjetjih, ki vsa merijo na prospeh kmetijskega stanu.

Z novim letom more vsakdo pristopiti k družbi, ne da bi plačal pristopnino, vsled česar je sedaj pristop izdatno olajšan. Novemu udu ni drugega plačati kakor 4 krone letnine.

Ni v Avstriji osrednjega kmetijskega zastopa, ki bi svojim udom toliko nudil kakor ravno kranjska c. kr. kmetijska družba. Naša družba daje svojim udom izboren kmetijski list brezplačno, isto tako brezplačno po 4 visokodebelna sadna drevesa, preskrbuje sadna drevesa po znižani ceni in ravno tako vse gospodarske potrebščine, kakor kmetijske stroje, umetna gnojila, močna krmila, semena, potrebščine za vinstvo i. t. d., vsega skupaj nad 30 predmetov. Pa naj eden naših nasprotnikov pove, ktera kmetijska družba ali kulturni svet v Avstriji izvršuje v razmeri naših okoliščin enako velikansko delo! Vrhu tega družba pospešuje z vidnim uspehom vse panoge kmetijstva, je ob vsaki priliki na pomoč kmetu v okviru svojih sredstev, daje svete in izkratka stori vse, kar je njena naloga. Čudežev seveda ne more delati, in če bi na pr. obetala, da hoče reševati kmetije, ki so prišle vsled prevelike zadolžitve na boben, obetala bi delati čudeže, in to bi bila sleparija. Sleparstva pa naša družba ne pozna,

narobe, ona je mora povsodi tam zatirati, kjer je na škodo kmetijstvu, zato bo naša družba vselej neustrašeno povzdignila svoj glas, kadar bo zapazila, da se kmet slepari.

H koncu še tole: Družbi sovražniki očitajo, da družba deluje proti kmetijskemu združništvu. To je največja laž. Ko naši nasprotniki še vedeli niso, kaj je zadruga, je družba že snovala kmetijske zadruge, in osnovala je nad 30 mlekarških zadrug. Družbeni činitelji so kmetijsko združništvo s spisi in z besedami ustvarjali in podpirali, in to tudi takrat, kadar kakšna zadruga ni bila njih delo. Družbeni potovalni učitelji so priporočali ustanovitve kmetijskih kreditnih zadrug, a le takih, ki so našim kmetom potrebne. Eno je pa naša družba neustrašeno storila; pobijala je slabe in nepremišljene izrodke kmetijskega združništva, zlasti tiste, ki dajo kmetu priliko nepotrebno zapravljati ali se zadolževati. Če zadnji čas raste vknjiženi dolg na kmetiskih posestvih na Kranjskem povprečno na leto za okrogle tri milijone, so vzrok temu nečuvnemu dejstvu tiste brezvestne posojilnice, ki kmetu vsiljujejo denar in tako spravljajo kmetije v nevarnost in kmetijsko združništvo ob dobro ime.

C. kr. kmetijska družba kranjska je imela in ima le eno nalogo: pospeševati kranjsko kmetijstvo, pri čemer je pa nikdar niso vodile kakšne postranske namere, najmanj pa sebične ali celo politične. Zato pa prosimo prijatelje kmetijstva, zlasti dosedanje ude, naj nas še nadalje podpirajo in nam z novim letom pridobe mnogo novih udov.

Izkušnje in nasveti glede trtnih boleznij.

(Piše B. Skalicky, tehnični vodja državnih vinarskih zadev na Kranjskem.)

(Dalje.)

Glivica napada najrajši slabo rastoče trte ali pa odpadlo listje i. t. d. Ob Renu se navadno pokaže šele na zrelem grozdju, ktero se vsled nje zgrbači in izgubi veliko kisline, dobi pa nekaj posebno prijeten okus, ki je v vinu jako čisljan. Zato tamošnji vinogradniki to gnilobo imenujejo — žlahtno gnilobo in so veseli, če se prikaže.

Pri nas se najbrž vsled deževnega vremena, v katerem se grozdje počasi razvija in trta sploh slabše raste, ta ob Renu priljubljena gniloba pokaže prezgodaj in nam dela že opisano škodo.

Pravega sredstva proti tej bolezni še nimamo, dasi gotovo zgodnje škropljenje grozdja z galico tudi pri tej bolezni nekaj pomaga.

Neki Baretto v Braziliji priporoča štipanje z zmletim steatitom (salavcem) in aluminijevim sulfatom, ki se izvrši enkrat na leto, in sicer koj po cvetju.

Na vsak način na to bolezen najbolj vpliva mokrota in vlažen zrak in vsled nje najbolj trpi gostosajeno trsje, kakor pri navadni gnilobi.

Našim vinogradnikom tudi dobro znana bolezen je bledica (chlorosis).

Ta bolezen ni glivična, torej tudi ne nalezljiva, marveč je le nekaka napaka v rasti, ki je posledica slabe reje dotične trte. Zato tudi vzrok navadno tiči v koreninah. Vsled slabega živeža trta v rasti zaostaja, členi mladik postajajo vedno krajši, listje blede in njegovi robovi se suše in zvijajo in končno se vsa trta posuši.

Ta bolezen je manj ali bolj nevarna, kar se ravna po njenih vzrokih. Ako je vzrok le začasen, trta zopet ozdravi, kakorhitro ta vzrok preneha.

Da se spozna vzrok bledice, je treba razločevati med bledico posameznih trt (tu pa tam) ali pa bledico vsega vinograda ali vsaj večjih skupin trt, in nadalje med začasno in pa stalno bledico.

Če nam tu pa tam trta blede, ni še za vinograd nobene nevarnosti. To je samo znamenje, da ima dotična trta, najbrž na koreninah kako napako. Trta je bila morda mehanično poškodovana (z motiko ali od mišij) ali pa se je pri cepljenju slabo zrastla, kar se čisto dogaja pri cepljenih trtah. Take trte se po navadi posuše, ne da bi to na druge, poleg stoječe trte kaj vplivalo.

Nekaj drugega je, ako blede cele skupine trt.

To je že nevarnejše. Vzrok je pa tukaj tudi teže uganiti.

Ako so trte domače, na svojih koreninah, blede navadno vsled trtne uši, če niso zadosti škropljene, vsled perenospore, ali pa vsled gnilobe na koreninah. Slednjo bolezen opišem na drugem mestu bolj natančno.

Ako so pa trte cepljene, je vzrok navadno napačna podloga, ki noče uspevati v mokri ali preveč apneni zemlji, ali pa če smo cepili vrste, ki na tej podlogi ne uspevajo.

V prvem slučaju se da še nekoliko pomagati, če zemljo rahljamo, dobro gnojimo, vodo odpeljemo ali pa tudi z zeleno galico zalivamo ali gnojimo, ktera ima to lastnost, da pospešuje tvorjenje listnega zelenila. V drugem slučaju ni nobene pomoči.

Včasih lahko opazujemo, da trte začasno blede. To se godi posebno v mokrih letih. Ako je dlje časa mrzlo in deževno vreme, trta dobi le redkejšo raztopino redilnih solij iz zemlje in še tega vsled mrzlega vremena ne more dobro prebaviti, ker listje le slabo upodablja. Kakorhitro vreme postane bolj gorko in suho, trte zopet ozelene. Taka začasna bledica ni nič nevarna. Nekatere vrste, na pr. laški rizling, so jej posebno podvržene. Proti stalni, torej nevarni bledici je najboljši sredstvo previdnost v izbiri podloge in cepiča in dobro obdelovanje in gnojenje.

Včasih se zgodi, da nam v vinogradu trte v rasti zaostajajo, blede in se končno posuše. Najprej zaostane ena, potem dve, tri trte i. t. d. v kolobarju. Čimbolj so trte od tega kraja oddaljene, tem močnejše so, tako da med trsjem nastane nekaka kotlina.

Vzrok tej prikazni je, da se je na kakem kraju zaplodila kaka bolezen na trtnih koreninah, ki se v zemlji naprej razširja. Najprej napadene trte so najprej uničene.

Pri starih, domačih trtah tako škodo navadno povzroča trtna uš, ako pa ni te, kar je posebno pri ameriških ali cepljenih trtah, imamo opraviti z gnilobo trtnih korenin, ktero povzroča glivica „*dematophora necatrix*“. Lahko pa tudi delujeta obe boleznii skupno, ali pa je druga bolezen posledica prve.

Razloček med obema najdemo na koreninah. Ako vidimo na nežnih, lasnih korenincah debele otekline (bunke), je bolezen povzročila trtna uš, ako pa teh bunk ni, trtna gniloba. Kakor trtna uš, napada tudi gniloba najprej mlade, lasne koreninice, ktere preprede z nežno, belo, poznej rjavo, pajčevini podobno tkanino, ktera je podgobje (micelij) glivice dematofore. Poznej micelij preide tudi na stare korenine in povzroča tudi tukaj gnilobo. Trti torej najprej odgnijejo lasne, poznej še glavne korenine in močno diše po plesni.

Gniloba trsnih korenin je jako sitna bolezen, ker so napadene trte skoraj vselej izgubljene. Razširja se posebno rada v vlažni, teški zemlji.

Glivica te boleznii živi ne samo na rastoči trti, ampak tudi na mrtvih njenih delih na lesu in drugih odpadkih.

Zato se tudi bolezen v vinograd navadno zavleče s premalo segnitim mešancem, s presvežim ali s plesnivim gnojem (posebno s konjskim) ali s trohnečim trtnim lesom (pušlji), osobito ako pridejo take snovi pregloboko v zemljo, kjer samo trohne.

Da torej boleznii ne zavlečemo v vinograd, je treba rabiti — in to velja posebno za vinograde s teško, mokro zemljo — samo že popolnoma razkrojen gnoj ali mešanec, kterege ne smemo pregloboko podkopati.

Pri obrezovanju odpadlo rezje je najbolje na drobno razsekati in eno leto pred porabo podelati v mešanec.

Istotako se bolezen lahko zanese v vinograd, ako rabimo kole, ki so ostali pri napadenih trtah i. t. d. Take kole moramo prej obžgati.

Ako nam je pa bolezen že napadla del vinograda, se je treba takoj proti daljšemu njenemu razširjanju zavarovati.

Najprej se okuženi prostor osami. To se zgodi, ako tako daleč okoli napadenega trsja, kamor segajo sumljive trte, napravimo $\frac{1}{2}$ do $\frac{3}{4}$ m globok in do 1 m širok jarek, iz kterege zemljo mečemo na okuženi prostor, tako da stoje vse sumljive trte v dotičnem kolobarju. Potem je trte kolikor le mogoče z vsemi koreninami izkopati in sežgati.

Zemljišče mora ostati vsaj 2—3 leta neobsejano, pač pa obdelano (okopano).

Ako je mokro, je treba vodo odpeljati in zemljo dobro rahljati, da glivica vsled suše in nezadostne hrane pogine.

Priporoča se pa še bolj, okuženi prostor takoj zrigolati in pri tem zemljo s 3 % raztopino bakrenega vitriola (modre galice) škropiti, ali pa z žveplenim ogljikom razkužiti.

Navadno nove trte sadimo šele po preteku 2—3 let. Pri tem je priporočljivo, zemljo okoli korenin novih trt poskropiti s 3 % raztopino modre galice.

S tem sem opisal vse bolj znane in važne glivične boleznii, ktere nam na trsju škodujejo.

Opomnim naj samo, da to niso vse boleznii, da jih je še veliko število. Samo Thümen jih je v svoji knjigi „*Die Pilze und Pocken auf Wein und Obst*“ opisal 220 plemen.

Mi živimo v dobi glivičnih boleznij, bodisi na človeku, živalih ali na rastlinah. Osobito naše podnebje z milo zimo, z vlažno spomladjo, z gorkim poletjem, v katerem se deževje vrsti s solničnim vremenom, je za glivične boleznii na trtah zelo ugodno, veliko bolj ugodno, kakor na pr. na Nižjem Avstrijskem.

In kak razloček je med našim in avstrijskim vinogradnikom! Kako pridni in previdni so ljudje tam, kako pridno škropé in žveplajo. In pri nas? Pri nas se v tem oziru med vinogradniki opaža naravnost nečuvna mlačnost. Poznam vinogradioika, ki spada med „pridne“, ki pa ima s tem, da letos ni škropil, več ko 200 K škode v trgatvi. Poleg tega pa bodo še drugo in tretje leto trte slabe in bodo le malo rodile. Ali ni to sramotno, biti tako nemaren, ako pomislimo, koliko denarja in truda ga je veljalo, predno si je tak lep, nov vinograd zasadil; in sedaj radi primeroma vender le malenkostnega škropljenja trto zopet uničuje!

Zadnjič opominjam torej vse čitatelje tega spisa, naj bodo pridni in previdni, naj rajši verjamejo strokovnjakom, kaj jim ti nasvetujejo, kakor potepuhom in beračem, ki si jih s kako veselo novico le hočejo pridobiti. Okopavajo, gnoje, škropé, žveplajo naj vinograde in porablajo vsa sredstva, da si ohranijo zdrave in močne trte in zdravo grozdje.

Le na ta način, če se z vso silo dela, je pri vinogradih mogoče doseči zaželeni uspeh in dobiček; pri polovičnem obdelovanju mora biti le izguba.

Lahko se pripeti, da je kako leto vreme za kako bolezen bolj neugodno, tako da se ne razvija tako hudo, kakor v prejšnjih letih, a to naj nikogor ne zapelje, da bi rekel: „Bolezen je že izginila, ne bom več škropil ali žveplal“.

Kako napačna je taka trditev, vidijo vsi, ki so letos škropljenje vsled tega opustili, ker so bili lansko leto, katero je bilo za peronosporo bolj neugodno, zapazili, da so le malo ali nič škropljeni vinogradi bili le neznatno od bolezni napadeni. Osebito ako je vlažna pomlad, maja in junija meseca, deževje, imamo vselej dosti boleznij pričakovati.

(Konec prihodnjič.)

Vprašanja in odgovori.

Dodatek k odgovoru na 222. vprašanje. Glede odpisa brozge pri zadacanju vina, veljajo še naslednji predpisi: Glasom dekretov dvorne kamore z dne 3. oktobra l. 1829., št. 7351., in z dne 13. februarija l. 1830., št. 5442., je dacar zavezan odpisati $10\frac{1}{2}$ l pri vsakem hektolitru, ako je vino novo in ni še bilo pretočeno. — Po določilih c. kr. karmalne davčne uprave z dne 5. septembra l. 1840., št. 10408., mora dacar novo vino, dokler ni popolnoma čisto, zadacati kot mošt. Če dacar tega noče storiti, smeta se poklicati dva veččaka (ki sta lahko dva občinska odbornika), ktera razsodita, če je mošt ali vino. (J. Š. v S.)

Vprašanje 231. Kaj naj sterim z vinom, ki ima duh po posodi? (F. K. v S.)

Odgovor: Vino pretočite v zdravo posodo ter je očistite in potem zopet pretočite. Ako duh ni premočen, izgine ali vino vsaj pitno postane. Bolje je seveda vino precediti skozi oglje ali azbest, k čemur se pa mora imeti primerno cedilo.

Vprašanje 232. Spomladi hočem zasaditi macesnov gozd, zato prosim sveta, koliko narazen naj sadim mlade macesnove sadike? (J. C. v P.)

Odgovor: Macesen se sadi v vrste po $\frac{1}{3}$ do 1 m narazen, vrste pa se delajo po $\frac{2}{3}$ do $1\frac{1}{3}$ m narazen. Ktera oddaljenost bo za Vas najprimernejša, je zavisno od kakovosti zemlje. Priporočamo Vam prositi pouka pri okrajnem gozdnem uradniku, kateri Vam bo prav rad dal vsa pojasnila, kar je sicer tudi njegova dolžnost.

Vprašanje 233. Kako naj odpravim lesne črve, ki se so vgnezdili v tla in v hišno opravo. (A. D. v B.)

Odgovor: Lesni črv je ličinka hroščeca kukca, ki se najrajši zaploja v les, ki ni dovolj suh. Velika vročina ga najbolj gotovo zatve, a te se navadno ni mogoče poslužiti. Edino sredstvo je bencin, ki se vliva v rove (luknjice), v katerih ličinka dolbe. Kadar se dela z bencinom, je treba zelo paziti, kajti bencin se silno hitro užge in ga ni mogoče pogasiti z nobeno rečjo; tleča smodka v bližini že zadošča, da se bencin užge. Z bencinom se pa zatve le tiste ličinke, do katerih moremo; veliki večini pa sploh ni mogoče blizu priti, zato je zatiranje lesnega črva silno težavna reč in največkrat kar naravnost neuspešna.

Vprašanje 234. Pri nas pokladajo zmlete grozdne peške prasičem. Ali so grozdne peške dobra krma in ali imajo v sebi kaj redilnih snovij? (V. P. v P.)

Odgovor: Grozdne peške, zlasti zmlete, so prav dobra in tečna krma, kajti one imajo v sebi 6 do 8 % beljakovin, in 14 do 18 % tolščobe ter so torej veliko več vredne kakor na pr. želod. Ker imajo pa grozdne peške v sebi tudi veliko čreslovine, zato ugajajo le prasičem, in tudi tem jih ni pokladati v preobilni meri, drugače čreslovina lahko povzroči kake bolezni v prebavilih.

Vprašanje 235. Kakšne vrednosti je po inseratih priporočana redilna štupa za živino? Ali zadostuje kot taka štupa samo fosforovokisló apno? (R. Š. v K.)

Odgovor: Tako zvane redilne štupe za živino so zmesi raznih zdrobljenih rastlin, korenin, semenja in nekterih solij, ki imajo vse skupaj le namen pospeševati tek in prebavljanje. Včasih more biti taka štupa res dobra, če je na pr. žival kaj bolna na prebavilih, a redno jih rabiti ne kaže, ker se žival nanje kmalu privadi, vsled česar ostanejo brez učinka ali pa še škodujejo. Pravilnost in snaga pri oskrbovanju in krmljenju živine sta več vredni kakor vse take redilne štupe. Drugače je pa s fosforovokislím apnom; ta daje živalskemu telesu nekaj, česar navadno v naši krmi primanjkuje, zato je pokladanje tega apna pod gotovimi uveti priporočati, dasi se od strani učenjakov čujejo pogostokrat tudi nasprotna mnenja.

Vprašanje 236. Z otrobi se gode velike sleparije, in rad bi vedel za mlin, iz katerega bi se dobivali pristni otrobi. Ker so otrobi 1 kg po 12 h, turšičena moka pa po 16 h, ali bi morda ne bilo bolje krmiti z moko? Jeli bolje pokladati suhe otrobe ali z vodo pomešane? (R. Š. v K.)

Odgovor: V vsakem mlinu morate dobiti pristne otrobe, ako zahtevate, da Vam za pristnost jamčijo. O pristnosti otrobov se lahko prepričate, ako jih daste preskusiti pri kemijskem preskušališču, ki je v Gorici. Otrobi, in sicer pšenični, imajo v sebi $14\frac{1}{2}$ % beljakovin, $3\frac{1}{2}$ % tolščobe ter $53\frac{1}{2}$ % dušika prostih spojin, dočim ima turšičena moka v sebi 15 % beljakovin, $3\frac{3}{4}$ % tolščobe in 70 % dušika prostih spojin. Iz tega razvidite, da so otrobi ravno toliko vredni, a vender za četrtno cenejši kakor imenovana moka. Pokladajte rajši kake oljne tropine, na pr. sezamove, katerih 1 kg stane malo več kakor 16 h (v Ljubljani), pa imajo v sebi $36\frac{1}{2}$ % beljakovin in 12 % tolščobe. V krmilih pridejo v poštev beljakovine in tolščoba, zato so te tropine skoraj trikrat toliko vredne kakor otrobi, stanejo pa le malo več. — Otrobov ni dobro z vodo mešati, temveč naj se le toliko z vodo počkrope, oziroma pomešajo s počkropljeno krmo, da jih žival ne more razpihovati.

Vprašanje 237. S čim je mazati sadno drevje, da se odstrani mah? (K. Z. v B.)

Odgovor: Da odstranite mah raz sadno drevje, namažite je jeseni z apnenim beležem, kteremu dodajte nekoliko krvi, da bode belež bolj držal. Spomladi drevje ostrgajte. Če bode tako ravnali vsako leto, imelo bo drevje lepo gladko lubad ter Vam bogato poplača trud s čvrsto rastjo in z rodovitnostjo.

Gospodarske novice.

* Današnja številka je predzadnja v tem letu. Zadnjega decembra izide zadnja številka. Kdor ne bo več družbeni ud, naj lista nikar ne vrača, ker družba „Kmetovalca“ pošilja brez izjeme samo onim, ki plačajo udnino. Pri tej priliki opozarjamo na spis v tej številki „Ob koncu leta“, na podlagi kte-

rega prosimo družbene prijatelje, naj družbi pride mnogo novih udov. — Ude, ktere smo prosili za letnino pismeno od tukaj, prosimo kmalu poslati udino, 4 krone, po poštni položnici, ki je bila pismu priložena.

* Iz cesarja Franca Jožefa zaklada za stare, zveste kmetijske posle je glavni odbor priznal 10 daril po 20 kron desetim kmetijskim poslom, ki služijo po več let v eni in isti hiši. Darila so dobili: Marija Leskovec v Godoviču (65 let), Ana Anzelmi v Dertiji (64 let), Janez Pivk na Jeličnem Vrh (60 let), Frančiška Žust v Dolah (57 let), Martin Blažiček v Šutni (50 let), Špela Potočnik v Bukovci (44 let), Helena Lebeničnik v Drnovem (42 let), Reza Smole v Ihanu (41 let), Urška Pirnat v Cerkljah (41 let) in Peter Klemenčič v Vrhovem (40 let). Vseh prosilcev je bilo 45, ki služijo v eni in tisti hiši od 25 do 65 let.

* Prodaja simentalških krav in junic. Ker ima družba svoj hlev prenapolnjen, prisiljena je oddati nekaj krav, oziroma junic simentalške pasme. Za te živali se je zglasilo že več kupcev, zato se je določila dražba, ki bo v četrtek, 27. t. m. dopoldne ob 1/2 10. uri na družbenem dvorcu na Viču pri Ljubljani. Pravico udeležiti se dražbe ima vsakdo ter se bodo oddale živali tistim, ki bodo največ zanje dali. Kupljene živali bode takoj plačati.

* Oddaja gospodarskih potrebščin. Družba ima v zalogi in oddaja svojim udom za porabo sedaj ali pozimi:

Umetna gnojila:	Tomasova žlindra 100 kg po	7 K — h.
	Kalijeva sol	" " " 12 " 60 "
	Kajnit	" " " 5 " — "
Močna krmila:	Lanene tropine	" " " 17 " 80 "
	Sezamove	" " " 16 " 40 "
	Kokosove	" " " 16 " — "

Vse cene veljajo za blago v družbenem skladišču ali postavljeno na ljubljanski kolodvor. Vreče so zastoj. Močna krmila in kalijevo sol je dobiti v vrečah po 50 kg, vse druge reči pa v vrečah po 100 kg. Oddajajo se le cele vreče.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Razglas.

Podpisana podružnica naznanja svojim p. n. udom, da dobi vsak ud spomladi 1901. leta iz podružnične drevesnice v Šmarjeti brezplačno štiri sadna drevesa. Čez to število jih morejo udje dobiti proti plačilu 40 h za drevo. Neudje morejo drevesa dobiti po 60 h le v tem slučaju, ako bi podružnični udje ne vzeli vseh za oddajo določenih dreves.

Oni udje, ki ne vzamejo brezplačnih dreves, dobijo brezplačno po pet cepljenih in 100 okoreninjenih ameriških trt. Vinogradniki, ki žele večje število cepljenk po znižani ceni, se opozarjajo na tukajšnji razglas v 21. in 23. številki »Kmetovalca«.

Za drevesa se je zglasiti pri oskrbništvu graščine Klevevž pri Šmarjeti, za trte pa pri gospodu Frančišku Prijatelju v Trzišču, in sicer do 1. februarja 1901. l.

Brezplačno se torej dobe ali samo drevesa ali pa samo trte. Oni udje, ki se za drevesa ali za trte ne zglase do določenega roka, izgube pravico do brezplačnega števila trt ali dreves.

Podružnica c. kr. kmetijske družbe kranjske

v Mokronogu, dne 5. decembra 1900

Josip Anton grof Barbo, načelnik.

Razglas.

Podpisana podružnica naznanja, da se bodo iz subvencionirane trtnice v Trzišču pri Mokronogu spomladi 1901. leta vinogradnikom, ki se za to zglase, oddajale cepljene ameriške trte po znižani ceni, in sicer po 14 K 100 komadov.

Na podlogah rip. portalis, nekaj tudi na montikoli in solonis, so cepljene najboljše, od strokovnjakov za naše kraje priporočene trte belih in črnih vrst.

Vinogradniki, stanujoči v krajih krškega okrajnega glavarstva, kateri želijo dobiti cepljenke po zgoraj določeni ceni, morajo svoje zadostno podprte prošnje potom svojega županstva ali svoje kmetijske podružnice predložiti najkasneje do 1. januarja 1901. leta pri podpisani podružnici. Na pozneje došle prošnje se ne bo oziralo.

Oddajale se bodo le dobro zrastle in okoreninjene cepljenke.

Podružnica c. kr. kmetijske družbe kranjske

v Mokronogu, dne 9. novembra 1900.

Josip Anton grof Barbo, načelnik.

Oddaja cepljenih trt.

Kmetijska podružnica v Novem Mestu odda iz subvencionirane trtnice na pomlad

15.000 cepljenih trt

naslednjih vrst:

- 1.) Za bela vina: kraljevina, laški rizling, beli burgundec, hruljasti španjol, zeleni silvanec, rdeči vrh, zeleni in rdeči vetlinec;
- 2.) za črna vina: portugalka in modra frankinja.

Trte so cepljene večidel na riparijo portalis, le deloma na rupestris montikola.

Cena tem cepljenkam je določena na 10 h za 1 komad.

Prošnje za cepljene trte se sprejemajo pri podružnici le od vinogradnikov, ki imajo svoje vinograde v okrajnem glavarstvu novomeškem, in sicer zadnji čas do 1. februarja 1901. Na pozneje došle prošnje se ne bo oziralo.

Kmetijska podružnica v Novem Mestu,

dne 12. decembra 1900.

v. Rohrman, načelnik.

Služba opravnika.

se popolni pri kmetijski podružnici v Novem Mestu. Letna plača znaša 864 K. Opravnik mora biti večak v praktičnem vinogradništvu in sadjarstvu, ker mu je pri podružnici oskrbovati veliko trtnico za vzgajanje ameriških cepljenk, dva matičnjaka in drevesnico. Prosilci naj se zglase s svojimi spričali o strokovni sposobnosti do

10. januarja 1901

pri podpisani podružnici.

Službo je nastopiti s 1. februarjem 1901.

Kmetijska podružnica v Novem Mestu,

dne 12. decembra 1901.

V. Rohrman, načelnik.

Vabilo

na občni zbor kmetijske podružnice v Selcih, ki bode dne 27. decembra t. l. dopoldne ob devetih v šolskih prostorih.

S P O R E D :

- 1.) Pozdrav.
- 2.) Tajnikovo in blagajnikovo poročilo.
- 3.) Sprejemanje novih udov.
- 4.) Razni nasveti in predlogi.
- 5.) Naročanje drevesec.

Kmetijska podružnica za Selško dolino,

dne 30. novembra 1900.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Komendi, ki bo dne 30. decembra t. l. popoldne po krščanskem nauku v ljudski šoli.

S P O R E D :

- 1.) Poročilo in pozdrav načelnika.
- 2.) Poročilo o računih.
- 3.) Plačevanje udnine za leto 1091.
- 4.) Vpisovanje novih udov.
- 5.) Naročanje dreves.
- 6.) Volitev novega odbora.

Kmetijska podružnica v Komendi,
dne 5. decembra 1900.

Janez Stercin, načelnik.

Št. 17.211.

R a z g l a s.

Kraljeva deželna vlada v Zagrebu je z razglasom z dne 4. t. m., št. 74123, zaradi obstoječe svinjske rdečice prepovedala uvažati prasiče iz kranjskih občin Vrhnika, Gosuplje, okraja Ljubljana, in iz občine Velika Loka, okraja Rndolovo, na Hrvaško in v Slavonijo.

Ta prepoved se razteza na imenovane občine in njih sosednje občine ter stopi namesto prepovedi navedene kr. deželne vlade, ki je bila s tukajšnjim razglasom z dne 13. oktobra t. l., št. 15.500, razglašena.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 16. novembra 1900.

Št. 17.631.

R a z g l a s

c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 24. novembra 1900, št. 17.631., o veterinarapolicijskih odredbah zoper uvažanje prasičev z Ogerske in Hrvaško-Slavonske.

Ker se je svinjska kuga zanesla v tostransko ozemlje, je ministerstvo za notranje stvari prepovedalo uvažati prasiče iz županijskih sodišč Papa z všteto istoimensko mestno občino, Vesprim (velika županija Vesprim) na Ogerskem in iz okrajev Vinkovci, Vukovar, Županje (velika županija Sremska) na Hrvaško-Slavonskem v kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Razveljavljene pa so prepovedi, ki so bile izdane zoper uvažanje prasičev iz ogerskih obmejnih županijskih sodišč Liptov-Nowi grad (velika županija Liptov), Malacka (velika županija Pozun), Visó (velika županija Maramaróš), dalje iz kraljevega svobodnega mesta Sisek (velika županija Zagreb) na Hrvaško-Slavonskem.

Glasom obstoječega dogovora po čl. I., odstavek 2., ministerskega ukaza z dne 22. septembra 1899 (drž. zak. št. 179.) do 40. dneva po popolnem prenehanju kuge veljavne prepovedi uvažanja prasičev iz občin Sunja (okraj Petrinja, velika županija Zagreb), Borša, Felső-Visó (županijsko sodišče Visó, velika županija Maramaróš), ki so bile okužene s svinjsko kugo, in iz občin Kis-Poruba (županijsko sodišče Liptov-Nowi grad, velika županija Liptov), Malacka (županijsko sodišče Malacka, velika županija Pozun), ki so bile okužene z rdečico, in iz njih sosednjih občin se razveljavljanje zoper omenjene okraje izdanih prepovedij ne dotika.

To se dodatno k razglasu zgoraj omenjenega c. kr. ministerstva z dne 16. novembra 1900, št. 41051., oziroma k tukajšnjemu razglasu z dne 19. t. m., št. 17.361., daje na občno znanje.

Predstojajoče odredbe stopijo takoj v veljavnost.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 24. novembra 1900.

Št. 18.037.

R a z g l a s

c. kr. deželne vlade v Ljubljani z dne 4. decembra 1900, št. 18.037., o veterinarapolicijskih odredbah zoper uvažanje prasičev iz Ogerske in Hrvaško-Slavonske.

Ker se je svinjska kuga iznova zanesla v tostransko ozemlje, je ministerstvo za notranje stvari prepovedalo uvažati prasiče iz ogerskih županijskih sodišč Monor in Nagykatá z všteto mestno občino Čegled (velika županija Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun) v kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Dalje je zaradi obstoječe prasičje rdečice v ogerskih obmejnih županijskih sodiščih Miava, Sakolca z všteto istoimensko mestno občino (velika županija Nitra) in Kisek z všteto mestno občino Kisek (velika županija Železna) uvažanje prasičev v tostransko ozemlje prepovedano.

Razveljavljene pa so prepovedi, vsled katerih je bilo prepovedano uvažati prasiče iz županijskih sodišč Čakovec, Perlak (velika županija Zaladska) in iz kraljevega svobodnega mesta Varaždin (velika županija Varaždin), kakor tudi iz obmejnega županijskega sodišča Makovica (velika županija Šariš).

Prepovedi, vsled ktere se v zmislu obstoječega dogovora po členu I., odstavek 2., ministerskega ukaza z dne 22. septembra 1899, (št. 179. drž. zak.), do 40. dneva po popolnem prenehanju kuge ne smejo uvažati prasiči iz občin Kurinka (županijsko sodišče Makovica, velika županija Šariš), Kristoffalva (v županijskem sodišču Čakovec), Hodšan, Tüske-Sv. Juri v županijskem sodišču Perlak, velika županija Zaladska) na Ogerskem in iz njih sodnjih občin, ki so bile okužene s svinjsko kugo, se ne dotika razveljavljanje zoper omenjene občine izdanih prepovedij.

To se dodatno k razglasoma c. kr. ministerstva z dne 16. in 23. novembra 1900, št. 41.051. in 42.099., oziroma k tukajšnjima razglasoma z dne 19. in 24. preteklega meseca, št. 17.361. in 17.631., daje na občno znanje.

Predstojajoče odredbe stopijo takoj v veljavnost.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 4. decembra 1900.

Listnoca uredništva.

J. Š. v S. Štajerci lahko pristopijo k naši družbi, saj jih imamo že več sto. Od 1. januarja prihodnjega leta ne bode več plačevati pristopnine, ampak samo letnino v znesku 4 K.

Št. Š. v R. Vaš prasič ima vsekakor po životu neke vrste izpuščaj; ker pa ne vemo ktere, zato Vam tudi ne moremo dati določnega sveta. Izpuščaji so navadno posledica nesnage, zato Vam priporočamo skrbno snajenje živali same, kakor tudi svinjaka. Prasiča zmivajte z milnico (žajfenco) ter ga mažite z vazeline. Sicer Vam pa priporočamo obrniti se do živinozdravnika.

J. P. v O. Od živine, ki se zakolje doma in za dom, ni plačati užitninskega davka, ako pa meso prodajate, potem pa ga morate plačati. Davek se plačuje najemniku užitninskega davka.

F. K. pri Se. B. Gnila jabolka kar zmečite na mešančev kup ter jih s prstjo pomešajte. Ob pravilnem obdelovanju mešančevega kupa se bo že vse dobro pomešalo.

J. N. v L. Odgovor na Vaše vprašanje je tisti, kakor na 228. vprašanje v zadnji številki. — Če ste izučen mesar, oziroma ako dobite v svojo mesnico izučenega mesarskega poslovođa, potem ni dvoma, da dobite pravico izvrševati mesarsko obrt. Vse druge podrobnosti izveste pri okrajnem glavarstvu.

R. S. v K. Kosti ne morete sami pripraviti v nobeni obliki za krmljenje, zato je bolje, da opustite take poskuse. — Slovensko učno knjigo o knjigovodstvu dobite pri Dr. Hribarju v Celju. Glede teleta ima Vaš živinozdravnik prav.

J. Z. v R. Kot gostilničar smete imeti posebno založno klet, v kateri morete hraniti nezadacano vino. Najbolje bo, če se posvetujete in dogovorite z dacarjem.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pire, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 32 K, na 1/2 strani 16 K, na 1/4 strani 10 K in na 1/8 strani 6 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah štev. 3.

Št. 23. V Ljubljani, 15. decembra 1900. Leto XVII.

Tržne cene.

Deželni pridelki:

V Ljubljani, 15. decembra 1900. (Izvirno poročilo.)

Semena: Domača detelja novo blago K 96.— h do K 110.— h; nemška detelja (lucerna) K 100.— h do K 105.— h; gorenjska repa K 70.— 72 h; laneno seme, domače ozimno K 32.— h do K 32.50 h; konopno seme K 30.— h do K 30.50 h; kuminovo seme K 70.— h do K 80.— h.

Fizol: Rudeči ribniški K 19.— h; rudeči Hrvat K 18.— h; prepeličar (koks) K 20.50 h. (Vse cene semen in fizola veljajo za 100 kg čistnega blaga, kakor ga kmetovalci pripeljejo na prodaj i. s. novo blago.)

Suhe češplje: v dimu sušene K 22.— h do K 26.— h. brez dima sušene K 30.— h do K 40.— h.

Orehi domači: K 46.— h do K 50.— h.

Ježice nove: K 6.— h do K 10.25 h za 100 klg.

Med čist: po K 90.— h do K 92.— h.

Kože. Goveje, težke nad 45 kg po K 84.— h do K 88.— h.

težke od 30 do 45 kg " 76.— " " 80.— "

lahke " 80.— " " 82.— "

(Te cene veljajo za 100 kg in sicer za kože izdelane po tukajšnjih običajih z rogovi vred. Bikove kože po 60 h klg.)

Telečje kože: K 1.04 za kg.

Kozličeve kože: po K 1.20 h do K 1.30 h

Svinjske kože: Čiste, brez napak 62 do 70 h za kg.

Druge vrste 34 do 52 h za kg.

Kože lisic po K 11.— do 12.—

" kun " 30.— " 36.— za par.

" dihurjev " 6.— " 7.—

" vidr " 20.— " 22.—

Kože zajcev po K 30.— do 32.— za 100 komadov.

Pepeleka (potošl) po K 32.— 100 kg.

Žito:

V Ljubljani, 12. decembra 1900. Pšenica K 8.— h, rž K 6.80 h, ječmen K 6.60 h, oves K 6.50 h, ajda K 7.— h, proso K 8.50 h, tursica K 6.— h, seno K 1.50 h, slama 1.50 K h. (Vse cene veljajo za 50 klg.)

Na Dunaji, 29. novembra 1900. Pšenica jesenska K 7.67 h, spoml. K 7.72 h, reč jesen. K 7.57 h, oves jesenski K 5.90 h, tursica K 5.12 h. (Vse cene veljajo za 50 klg.)

Iščem za 2—3 tedne moža izvežbanega v

kuhanju brinjevca

Plača 5 kron na dan in potni stroški do Zadra in nazaj.

Ivan Sancin,

(90—1)

potovalni učitelj poljedeljstva v Zadru

Iz lastne v Krškem (Gurkfeld) na Dolenjskem se nahajajoče trtnice, bodem oddajal od novembra naprej, na suho in nekaj tisoč tudi na zeleno

cepljenih trt

najboljših od strokovnjakov priporočenih vrst kakor na pr. italijanski rizling, beli burgundec, rudeči in beli španjol, kraljevina, rulandec, silvanec itd., ter za črna vina: portugalka, modra frankinja, kavščina (žametasta črnina), refoško i dr. — Cepljene so večinoma na riparijo portalis nekaj tudi na rupestris, montikolo. Oddajale se bodo le popolnoma zraščene trte.

Določil sem le eno ceno in sicer **20 kron za sto komadov**, čeravno sem med enoletne pomešal več tisoč dvoletnih cepljenk. — Da sem svoje prejšnje cenjene odjemalce povsem zadovoljil, svedočijo razne pozneje dosle mi pohvale in zahvale.

Naročila se bodo sprejemala dokler ne poide vsa zaloga, o čemur se bode vsak naročnik točno obvestil, ker sem si najel po sebnega pomočnika. Ob enem z naročitvijo je poslati 25 % zave.

V nadi, da me bodo č. gg. zunanji in domači vinogradniki v tem občeokoristnem podjetju podpirali, beležim se

(84—4)

z odličnim spoštovanjem

Dr. Tomaž Romih,

župan v Krškem (Dolenjsko).

JOS. LEUZ,

trgovec z deželnimi pridelki (73-6)

v Ljubljani, Reseljnova cesta

kupuje in prodaja vsakovrstne deželne pridelke, kakor jedilno čebulo, čebulček, suhe gobe, semenski oves, ajdo, vsakovrstni krompir tudi na cele vagone; nadalje divji kostanj, črešminje, črešminovo ljubje itd. itd.

Pozor gospodarji!

„Gloria“ redilna krma za konje, zabranjuje bolezn. vzdrži konje močne in iskre.

„Gloria“ začimbna krma za govedo, pospešuje prebavljanje, čisti kri, zboljšuje in množi mleko.

„Gloria“ prašek za krmljenje in pitanje svinj, povzročuje, da svinje rade jedo, da se nabira meso in mast.

„Gloria“ mlekarski prašek za krave, pospešuje izločenje mleka in odstranjuje napake mleka. 1 veliki zavitek velja K 1-20, mali K 0-70, 5 kg v zavitku za poskus po pošti K 5 — poslano iz Dunaja.

Barteljevo klajno apno, potrebno potrebeni dodatek h krmi za mlado, molzno in brejo živino. 5 kg za poskus K 2 —, 100 kg K 22. — iz Dunaja.

Vaselino mazilo za usnje rumeno, najboljše sredstvo, da se ohrani usnje mehko, vitko in trpežno, ter se obvaruje plesnobe in pokanja. V plehastih skatljah: 1/2 kg 60 h, 1 kg 1 K, 5 kg 4. —

Rusko patentovano mazilo za usnje po 1/2 kg K 1.10, 1 kg K 2. —, 5 kg K 8. —

Stedilni kolomaz, najfinejša kakovost. 4 kg K 1.40, 100 kg 24. — (71-6)

Navodilo brezplačno.

Miha Barthel & drug, Dunaj X.

Občuje se slovenski.

Naprodaj

je radi družinskih razmer pod prav ugodnimi pogoji, tudi na letne obroke,

večje posestvo v Cerknici na Notranjskem.

Isto obstoji iz enonadstropne dobro zidane hiše št. 62, zraven iste lezočih obširnih gospodarskih poslopij, več rodovitnih njiv in travnikov in kacic 50 oralov dobro zasajenega gojzda. Hiša leži tik glavne ceste in je pripravna za vsako obrt, posebno za pekovsko je uže urejena, kar je z ozirom na vsako leto v temu kraju veršečih se vojaških vaj posebne važnosti. Zraven hiše je tudi dobro urejena pepelarna (potošelca). (89-2)

Natančneje pojasnila daje

Anton Majdič v Kranji.

Kwizdov restitucijski flujid

Cena 1 steklenici
K 2.80.

voda za konje.

C. kr. privilegirana

Ta restitucijski flujid rabijo že nad 40 let v dvornih ter v drugih velikih hlevih, pri vojaštvu itd. Ta maža upliva dobrodejno pri konjih pred vprego in po razpregi pri težkih voznjah, pri izpah-njenju, pri okornosti kit itd., nadalje provzroči pri konjih dirkačih brzi tek. — Pristen je ta flujid le če je na zavoju predstoječa var-sivena znamka ter je naprodaj v vseh lekarnah in drogerijah.

Glavna zaloga: (I) (75-3)

Frančišek Ivan Kwizda,

o. kr. avstro-ogerski, kralj. rumunski in knežje bulgarski dvorni zalagatelj. — Okrožni iekarnar v Korneuburgu pri Dunaju.

Vnovič znižane cene!

Vse stroje za poljedelstvo.

Vnovič znižane cene!

Trijerji (čistilni stroji za žito) u natančni izuršitvi

Sušilnice za sadje in zelenjavo, škropilnice proti peronospori. Zboljšani sestav Vermorelov. Mehovi za žveplanje trt.

Mlatilnice, mlini za žito, stiskalnice (preše) za vino in sadje različnih sestav. Slamareznice jako lahke za goniti in po zelo zmernih cenah. Stiskalnice za seno in slamo, ter vse potrebne, vsakovrstne poljedelske stroje, prodaja v najboljši izvršitvi

IG. HELLER na Dunaju, II/., Praterstrasse 49.

Zastopniki se iščejo! — Ceniki brezplačno!

(2-18)

Pred ponarejenjem se je posebno treba varovati.